

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αθήνα, 3 Δεκεμβρίου 2018
Αριθ.Πρωτ.: 5152

Κυρία,
Φωτεινή (Φώφη) Γεννηματά
Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας
της Δημοκρατικής Συμπράταξης ΠΑ.ΣΟ.Κ.-ΔΗΜ.ΑΡ.

Κυρία Πρόεδρε,

Σε απάντηση της από 29 Νοεμβρίου 2018 επιστολής σας, η οποία και έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου 5108/29.11.2018 από την Ειδική Γραμματεία Προέδρου Βουλής, σας γνωρίζω ότι κατά την συνεδρίαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Δευτέρας 3 Δεκεμβρίου 2018, ενημέρωσα τα μέλη της Διάσκεψης για την σχετική επιστολή σας και σας κοινοποιώ το απόσπασμα των πρακτικών της Διάσκεψης των Προέδρων προς ενημέρωσή σας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

από το πρακτικό της Διάσκεψης των Προέδρων της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2018

«ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Δ΄

Δ Ι Α Σ Κ Ε Ψ Η Τ Ω Ν Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ω Ν

Δευτέρα 3 Δεκεμβρίου 2018

Στην Αθήνα σήμερα, 3 Δεκεμβρίου 2018, ημέρα Δευτέρα και ώρα 14:10΄, συνήλθε στην Αίθουσα «Προέδρου Δημητρίου Γεωργ. Παπασπύρου» (150) του Μεγάρου της Βουλής η Διάσκεψη των Προέδρων, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΥΤΣΗ**.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν:

1. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ	(Πρόεδρος της Βουλής)	
2. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΕΜΕΝΟΣ	(Β΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
3. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ(ΤΑΣΙΑ)ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	(Γ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
4. ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ	(Δ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
5. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ	(Ε΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
6. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ	(ΣΤ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
7. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΥΚΟΥΔΗΣ	(Ζ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
8. ΜΑΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ	(Θ΄ Αντιπρόεδρος της Βουλής)	Μέλος
9. ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΘΕΟΠΕΦΤΑΤΟΥ	(Γραμμ. Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ)	Μέλος
10. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ	(Γραμμ. Κ.Ο. Ν.Δ.)	Μέλος
11. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ	(Γραμμ. Κ.Ο. ΔΗΜ. ΣΥΜΠ.)	Μέλος
12. ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ	(Κ.Ε. ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ)	Μέλος
13. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΦΙΛΗΣ	(Κ.Ε. ΚΚΕ)	Μέλος
14. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	(Κ.Ε. ΑΝΕΛ)	Μέλος
15. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΩΤΑΣ	(Κ.Ε. ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ)	Μέλος

16. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΒΑΔΕΛΛΑΣ	(Κ.Ε. ΕΝΩΣΗΣ ΚΕΝΤΡΩΩΝ)	Μέλος
17. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (ΧΑΡΗΣ) ΘΕΟΧΑΡΗΣ	(Εκπρ. Ανεξ. Βουλευτών)	Μέλος
18. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ	(Πρ. Διαρκούς Επιτροπής)	Μέλος
19. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ	(Σε αντικατ. Πρ. Διαρκούς Επιτροπής)	Μέλος
20. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ	(Πρ. Διαρκούς Επιτροπής)	Μέλος
21. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΙΟΣ	(Πρ. Διαρκούς Επιτροπής)	Μέλος
22. ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ	(Πρ. Διαρκούς Επιτροπής)	Μέλος
23. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ΝΑΣΟΣ) ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	(Πρ. Επιτρ. Οικονομ. της Βουλής)	Μέλος
24. ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ	(Αντιπρ. Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής)	Μέλος

Παρέστησαν, επίσης, ο Γενικός Γραμματέας της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Αθανασίου, ο Ειδικός Γραμματέας της Βουλής κ. Κωνσταντίνος Βασιλάκης, η κυρία Αντιγόνη Περιφάνου, Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Κοινοβουλευτικού Έργου, ως Γραμματέας, η κυρία Ευσταθία Αγγελοπούλου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νομοθετικού Έργου, ο κ. Χαράλαμπος Παπανικολάου, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών, η κυρία Ελένη Κιούση, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, ο κ. Βασίλειος Θώδας, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Διαρκών Επιτροπών, ο κ. Κωνσταντίνος Χριστόπουλος, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών και ο κ. Νικόλαος Παπασπύρου, μέλος της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής.

Τα Πρακτικά της Διάσκεψης των Προέδρων τηρήθηκαν από την κυρία Ελένη Δαύρη, υπάλληλο με βαθμό Α΄ και τον κ. Άρη-Γεώργιο Γκούβα, υπάλληλο με βαθμό Γ΄ της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής.

Μετά τη διαπίστωση απαρτίας, ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Νικόλαος Βούτσης κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης της Διάσκεψης των Προέδρων.

[.....]

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Θα ήθελα, επίσης, να σας ενημερώσω για το υπ' αριθμ. πρωτ. 5108/29.11.2018 αίτημα της Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ κυρίας Φωτεινής Γεννηματά, σχετικά με τη συγκρότηση Ειδικής Επιτροπής κατά τα άρθρα 44 και 45 του Κανονισμού της Βουλής, που θα έχει ως αντικείμενο τη συζήτηση με όλους τους ενδιαφερόμενους του συνόλου των εκκρεμών ζητημάτων μεταξύ κράτους – Εκκλησίας, με στόχο την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων.

Ίσως να θυμάστε, πως όταν μου ήρθε αυτή η επιστολή, είπα ότι στη Διάσκεψη των Προέδρων τη Δευτέρα θα πω τη θέση μου για αυτήν την επιστολή επί της ουσίας. Και θα παρακαλούσα, και τα Πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης ως προς αυτό το ζήτημα να γνωστοποιηθούν στην Πρόεδρο.

Όπως γνωρίζετε, έχει υπάρξει μία πρωτοβουλία του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης για τον καθορισμό ενός πλαισίου συμφωνίας μεταξύ Εκκλησίας και κράτους.

Η Κυβέρνηση, διαμέσου του αρμοδίου Υπουργού, του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Κώστα Γαβρόγλου, έχει ξεκινήσει έναν συντεταγμένο διάλογο με την Εκκλησία της Ελλάδος και το Πατριαρχείο, προκειμένου να διευκρινιστούν οριστικά τα ζητήματα που θα οδηγήσουν στον εξορθολογισμό των σχέσεων πολιτείας-Εκκλησίας.

Όταν ο διάλογος αυτός ολοκληρωθεί και υπάρξει ενδεχόμενο νομοθετικής ρύθμισης, ο αρμόδιος Υπουργός και η Κυβέρνηση συνολικά θα φέρουν το νέο νομοθετικό πλαίσιο στη Βουλή για συζήτηση με τις διαδικασίες που ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής. Και, βεβαίως, εμείς και τα όργανα που υπάρχουν εδώ, θα συζητήσουν και επί της ουσίας την όποια νομοθετική ρύθμιση έρθει προς ψήφιση.

Παράλληλα, για το θέμα των σχέσεων Εκκλησίας - κράτους, είναι σε εξέλιξη η συζήτηση στην Επιτροπή Συνταγματικής Αναθεώρησης -αναθεώρηση άρθρου 3 του Συντάγματος- με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των κομμάτων. Είναι δημόσια η συζήτηση, απασχολεί και τη δημοσιότητα και είναι στην κοινή γνώμη γνωστή. Περί αυτού πρόκειται. Πιστεύω πως είναι μία εύλογη απάντηση στην ανησυχία και την πρόταση που κάνει η Πρόεδρος της Δημοκρατικής Συμπαράταξης. Δηλαδή, με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο αυτά τα θέματα θα συζητηθούν.

Επισπεύδουσα, βεβαίως, είναι η Κυβέρνηση που προχωράει τον διάλογο και ο αρμόδιος Υπουργός. Απ' ό,τι έχω αντιληφθεί, και η ίδια η κυρία Γεννηματά -όπως και οι επικεφαλής των άλλων κομμάτων- βρίσκονται σε μία τέτοια συζήτηση με τους αρμόδιους και της Ελλαδικής Εκκλησίας και του Πατριαρχείου και τις ενώσεις των ιερωμένων κ.λπ.

[.....]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Τον λόγο έχει ο κ. Κεγκέρογλου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η πρόταση την οποία έχει καταθέσει η Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας θα ήθελα να πω ότι προφανώς είναι εύλογη και προέκυψε μετά την ανακοίνωση συμφωνίας της Κυβέρνησης με την Ελλαδική Εκκλησία, χωρίς τη συζήτηση και την ενημέρωση και τον διάλογο ούτε με το Πατριαρχείο ούτε με την Εκκλησία της Κρήτης. Άρα, είναι εύλογη η πρόταση. Δεν έχουν αρθεί οι λόγοι που θα έπρεπε να προηγηθεί ο διάλογος με όλους τους φορείς.

Σε κάθε περίπτωση, εμείς θεωρούμε αναγκαία τη συγκρότηση αυτής της Επιτροπής, η οποία θα υποβοηθήσει και το έργο της Κυβέρνησης σε σχέση με την όποια νομοθετική πρωτοβουλία, αλλά και το έργο

της Επιτροπής για τη συνταγματική αναθεώρηση. Και θα ήθελα να ρωτήσω εάν υπάρχει διαδικασία ακρόασης φορέων στη συγκεκριμένη διαδικασία, για να μπορούσαν έστω σε αυτά τα θέματα να συμμετάσχουν. Δεν ξέρω αν προβλέπεται στη διαδικασία. Η Επιτροπή είναι αρμόδια να αποφασίσει; Προβλέπεται από τον Κανονισμό; Τι προβλέπεται; Το ζητάω ενημέρωτικά, για να το ξέρουμε αυτό. Όμως, επειδή δεν το είπατε, πιστεύω ότι δεν σας έχει απασχολήσει αν θα γίνει διάλογος εκεί.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Έγινε ήδη εις επήκοον...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ: Επομένως, εμείς, από την πλευρά μας, επιμένουμε στην πρότασή μας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ζητώ τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ (Πρόεδρος της Βουλής): Τον λόγο έχει ο κ. Τραγάκης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Για άλλο λόγο πήρα τον λόγο, κύριε Πρόεδρε, αλλά επ' ευκαιρία αυτών που είτε ο κ. Κεγκέρογλου, θα ήθελα να πω τα εξής: Στη συνταγματική αναθεώρηση εξαντλήθηκε ήδη η συζήτηση για το άρθρο 3. Δεν μπορούν να κληθούν φορείς στη συνταγματική αναθεώρηση. Εκείνο που μου έμεινε, όμως, είναι ότι υπάρχουν εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις από όλες τις πολιτικές ομάδες και δεν ξέρω πού θα οδηγήσει.

Μένω, όμως, σε αυτό που είτε ο κύριος Πρωθυπουργός, ότι θα φέρει σύντομα τη νομοθετική ρύθμιση για το συγκεκριμένο θέμα.

Άκουσα τώρα, όπως πολύ σωστά είπατε, ότι θα γίνει διάλογος με το Πατριαρχείο, με την Εκκλησία της Κρήτης, με την Εκκλησία των Νέων Χωρών. Από ό,τι φαίνεται, αυτός ο διάλογος θα πάει σε μάκρος. Υπάρχει κάποια αίσθηση του χρόνου για το πότε θα κατατεθεί αυτό το συγκεκριμένο νομοσχέδιο;

Δεν ρωτώ εσάς. Εσείς δεν μπορείτε να απαντήσετε, κύριε Πρόεδρε. Απλώς το καταθέτω για τα Πρακτικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Απαντώ εγώ: Όχι, δεν υπάρχει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Αυτό είπα.

[.....]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Κύριε Κρεμαστινέ, παρακαλώ έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Καταρχήν, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να πω ότι επειδή μίλησε πριν από μένα ο κ. Κεγκέρογλου, πιστεύω και εγώ πως μια συζήτηση σε επίπεδο Αρχηγών Κομμάτων θα βοηθούσε περισσότερο αυτό το θέμα να κλείσει με συναίνεση παρά να υπάρχουν αντιθέσεις. Διότι υπάρχουν τόσα σοβαρά θέματα για τα οποία υπάρχουν αντιθέσεις -τα εθνικά θέματα- ώστε καλό είναι το θέμα της Εκκλησίας να πάει όσο γίνεται μαλακότερα. Δηλαδή, όταν εκφραστούν οι απόψεις των κομμάτων, θα βοηθούσε και τις Επιτροπές και τους φορείς να έχουν μια σαφέστερη θέση. Διότι τελικά, ούτως ή άλλως, πάλι στη Βουλή θα έρθουν τα θέματα.

Άρα, το να συζητηθεί η πρόταση, νομίζω ότι θα ήταν θετικό και όχι αρνητικό. Αυτή είναι η δική μου άποψη.

Όμως, δεν ήθελα να αναφερθώ κυρίως σε αυτό. Επειδή, όμως, προηγήθηκε ο κ. Κεγκέρογλου, είπα τη γνώμη μου.»

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Από το Πρακτικό της Διάσκεψης της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2018

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΠΕΡΙΦΑΝΟΥ

Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Κοινοβουλευτικού Έργου